

Лудвигъ и гледа полу-уплашено полу-сърдито това що става прѣдъ очитѣ му.

„Ти трѣбва да се грижишъ, щото и момчето ти да яде“, продума по-младиятъ, който го наблюдаваше. „Ето всичкото му ядене отъ сутринъ седи;... ти си отговоренъ за него.“

— „Кой знае да ли господата отъ Народния Конвентъ биха се уплашили, ако то умре отъ гладъ“, отвърна Симонъ съ лукавъ опуленъ погледъ. „Мене ми е поржчано, да го гледамъ добръ, ала кога то само не иска да бже добръ, какво мога да сторя азъ, Пиере? — Хей, ела тукъ,“ обърна се той къмъ Дофина, „ако не щешъ да ядешъ, пийни поне една юнашка глътка. Господа управниците не бива да кажатъ, че злѣ съмъ те гледалъ.“ И му подаде прѣзъ масата пълна чаша съ ромъ. Момчето не се ни помръдна. Пиеръ се намѣси: „Не искашъ да слушашъ?..... Кой си ти жабо недна, та се противишъ на господина комисаря?“

— „Царьтъ!“ отговори момчето съ блѣснали очи и свита на юмрукъ ръка.

Пиеръ скокна, грабна шишето и на единъ гълтокъ го изсуши. Ала, когато се обърщаше, зашемеденъ отъ виното, загуби равновѣсие и падна заедно съ стола на земята. Безсиленъ да се подигне, той изсипа купъ клевети и попръжни.

„Остави го, Пиере“, заговори подигравателно Симонъ. „Негово Величество ще стане по-питоменъ и ще се научи да пие отъ шишето, като простъ гражданинъ“. И стрѣлна дѣтето съ единъ погледъ, отъ който то изтръпна.

То се учеше, то трѣбаше да се научи на това. Дни на тежки страдания се започнаха за него. Далечъ отъ своята майка, изоставенъ на насилията на хората, които нарочно гледаха да го съсипятъ, започна то да линѣе и чезне тѣлесно и умствено.

Около отдѣлението въ кулата, кждѣто живѣеше царицата, имаше единъ обходъ, който бѣ за послѣдната единствено мѣсто за разходка и опрѣсняване съ чистъ въздухъ. Тоя обходъ го раздѣлиха единъ день съ дѣски на двѣ половини. Царицата, която прѣдусѣщаше защо се прави това, въ продължение на нѣколко дни очакваше при една прозирка между двѣ

дѣски, додѣто най-послѣ ѝ се удаде случай да види своя синъ въ обществото на неговитѣ мжчители. До сега тя не знаеше кому е билъ прѣдаденъ той за „възпитание“. Когато тя съгледа обущаря Симонъ, падна въ несвѣсть. Тя вече не видѣ своя синъ до смъртъта си, сирѣчь до обезглавяването ѝ чрѣзъ гилотината, на 16 октомврий 1793 год.

Прѣзъ мѣсець януарий 1794 Лудвигъ XVII получи за живѣене една килия, кждѣто се разболѣ тежко и отслабна, ала никой не считаше за нужно да се повика нѣкой лѣкаръ зарадъ него, макаръ пазачитѣ му да бѣха на нѣколко пжти съобщили на управниците за състоянието на момчето още отъ началото на 1795 г. Едва прѣзъ май получи то лѣкарска помощъ, ала безъ никакви резултати. Отъ лошо гледане, то бѣ отпаднало съвсѣмъ и на 8 юний 1795 г. почина.

Прѣзъ врѣме на Французката Революция сж станали безброй убийства, но ни едно не е толкова грозно, както е това бавно умрѣтвяване на едно невинно дѣте. Правосъдието, наистина, наказа отпослѣ жестокитѣ люде, ала и до днесъ французскиятъ народъ мисли, че страданията и смъртъта на малкия „Дофинъ“ сж наказание отъ провидението за грѣхове, сторени отъ бащитѣ и дѣдитѣ на послѣдния. И, наистина, какви безумия, какви жестокости не ни разправя историята, че сж вършени отъ послѣднитѣ французки царе. Кой не знае, наприкладъ, гонението на протестантитѣ, извършено по царската заповѣдь на Карла IX (дѣдо на Дофина), когато хиляди невинни хора сж били исклани, като кокошки, въ една нощъ! Кой не знае за жестокото отнасяне на французскитѣ царе съ всички велики люде, които сж проповѣдвали въ Франция свобода и равенство! Кой не знае грозната „Бастилия“¹⁾, която като плашило е стърчала срѣдъ Парижъ

¹⁾ Мѣстото, кждѣто е била „Бастилията“, сега е красива площадь, посрѣдъ която е издигната голѣма красива колона отъ металъ, по страниѣ на която сж написани имената на 634-тѣхъ граждани, които сж зели учъ стие при шурма и прѣвземането на „Бастилията“ на 14 юний 1789 г. Деньтъ 14 юний е голѣмъ празникъ въ Франция. Цѣлиятъ Парижъ тогава се стича на площадъта за да отдаде заслужена почитъ на своитѣ дѣди, които първи сж нанесли грозенъ ударъ на отвратителната царска тирания по онуй врѣме.